

Stručni rad

ŠKOLSKI VRT

Karmen Planinc,
Osnovna škola Belokranjskega odreda Semič

Sažetak

Školski prostor predstavlja kombinaciju učenja, boravka u edukativnom okruženju i stjecanja novih iskustava. Učenicima je neophodno omogućiti usvajanje korisnih znanja, odnosno sadržaja temeljenih na iskustvu, uz primjenu metoda istraživanja, izvedbe pokusa i stjecanja praktičnih znanja. Školski vrt, kao sastavni dio školskog dvorišta, pruža mnoštvo mogućnosti provedbe različitih oblika aktivnosti u okviru redovite nastave. Predstavlja prekrasno osvježenje za školsko okruženje i zanimljiv edukativni poligon za djecu. Upoznavanje s biljkama, usjevima, stanovnicima vrtova, procesima u prirodi, te rukovanjem alatom i zemljom učenicima pruža mogućnosti učenja o ekologiji, vrtlarstvu i uzgoju hrane. Školski vrt može poslužiti kao temelj međupredmetnog povezivanja u nastavnom procesu.

Ključne riječi: školski vrt, ekologija, zdravlje, ekoškola

1. UVOD

Školski prostor predstavlja kombinaciju učenja, boravka u edukativnom okruženju i stjecanja novih iskustava. Učenicima je neophodno omogućiti usvajanje korisnih znanja, odnosno sadržaja temeljenih na iskustvu, uz primjenu metoda istraživanja, izvedbe pokusa i stjecanja praktičnih znanja. Školski vrt, kao sastavni dio školskog dvorišta, pruža mnoštvo mogućnosti provedbe različitih oblika aktivnosti u okviru redovite nastave, kao što su nastava u prirodi, organizacija izvannastavnih aktivnosti, korisno provođenje slobodnog vremena, i sve to u zdravom okruženju. Školski vrtovi mogu postati mjesta stjecanja novih znanja te usvajanja korisnih vještina i navika. Pružaju zanimljiv i praktičan način postupnog uvođenja najmlađih učenika u ekološki odgoj i obrazovanje. Dakle, ovaj prostor donosi iznimnu obrazovnu notu ako je dobro osmišljen, estetski uređen te organizacijski i tehnički dobro postavljen. Predstavlja realizaciju redovnog odgojno-obrazovnog rada, kao jednog od temelja odgoja i obrazovanja. Kada je riječ o aktivnosti pojedinca, neophodno je potaknuti samostalan rad učenika, tako da dijete spozna svrhu svog rada i time izbjegne ulogu pasivnog promatrača procesa učenja. Školski vrtovi mogu pružiti prekrasan način korištenja školskog dvorišta kao učionice. Zahvaljujući njihovoj uporabi, učenike možemo povezati s prirodom koja je glavni izvor njihove prehrane, naučiti ih osnovama vrtlarstva te novim vještinama i znanjima. Vrtovi predstavljaju interdisciplinarni pristup predmetima: matematici, umjetnosti, tjelesnom odgoju i prirodoslovlju. Njihovom uporabom možemo ostvariti više odgojno-obrazovnih ciljeva, među kojima su odgoj učenika za društvenu odgovornost prema okolišu i odgovornost prema živim biljkama, a time i navikavanje djece na zdrav način života. U kontekstu primjene školskih vrtova potiče se interes djece za ekološki odgoj i zdrav način života.

Ciljevi i prednosti školskih vrtova:

1. Učenici se uče strpljivosti te se navikavaju na suradnju i timski rad, usvajajući nova znanja i vještine.
2. Učenici stječu nove vještine i znanja koja imaju ključni značaj za učinkovit održivi razvoj u 21. stoljeću.
3. Školski vrt nudi različite oblike i načine učenja.
4. Učenici provedu više slobodnog vremena u prirodi.

Školski vrt može biti temelj međupredmetnog povezivanja te razvoja generičkih i drugih kompetencija koje sudionici stječu tijekom praktične provedbe [4]. Osim navedenog, predstavlja odlično mjesto za opuštanje.

2. ŠKOLSKI EKOLOŠKI (EKO) VRT

Već dugi niz godina naša škola, Osnovna škola Belokranjskog odreda Semič, uključena je u programe eko i zdrave škole. U sklopu obaju projekata podižemo svijest učenika o zdravom i ekološki usmjerenom načinu života. Provedbom različitih aktivnosti nastojimo približiti učenicima značaj zdravlja i zdrave prehrane. Dugi niz godina veliku pozornost posvećujemo osvještavanju djece o važnosti brige o sebi te praćenju rasta i razvoja biljaka. U našem školskom okruženju obrađujemo vrt sa začinskim biljem i povrćem, a postavili smo i visoke grede kako bismo učenicima što više približili mogućnost aktivnog učenja na otvorenom. Učenici obrađuju vrt u sklopu redovne nastave, a u školi djeluje i vrtlarski kružok.

Članovi vrtlarskog kružoka tijekom cijele godine uređuju, sade, siju i marljivo okopavaju gredice kako bi spriječili rast korova. Povrće iz školskog vrta koristimo za pripremu ukusnog obroka. Na ovaj način članovi kružoka i ostali učenici brinu o ekološkoj funkciji vrta te optimalnom uzgoju biljaka primjenom prirodnih tvari i postupaka. Učitelji rad u vrtu uključuju u nastavne sadržaje i vode računa o međupredmetnom povezivanju.

Budući da nastojimo međusobno povezati sadržaje, kreirali smo svoj ekološki vrt koristeći stari otpadni materijal. Zajedno s učiteljima učenici su došli na ideju da upotrijebe stare otpadne gume, uljepšaju ih i iskoriste pri sadnji. Prilikom bojanja koristili smo različite boje, jer smo željeli kreirati lijep, višebojni, odnosno šareni vrt. Posadili smo sezonsko cvijeće i začinsko bilje. Bilo nam je jako drago što su svi učenici sudjelovali u aktivnostima. Marljivo smo zalijevali naš vrt, uređivali ga i širili iz godine u godinu. Zasadili smo i malo povrća, koje se u kombinaciji s raznim začinima može više puta iskoristiti u pripremi užine. S velikim zadovoljstvom brinemo o našem vrtu, a posebno smo ponosni na prinose koji nam uljepšavaju učenje na otvorenom. Vrt redovito posjećujemo, pratimo napredak, zalijevamo i uklanjamo korov, uživajući pritom u skupljanju plodova.

Slika 1

Slika 2

Željeli smo uljepšati i ulazno područje naše škole, pa smo odlučili zasaditi ukrasne biljke u korita koja smo sami ukrasili i obojili. Osim lijepog izgleda, to nam pomaže i u nastavi jer uz pomoć novih postupaka sadnje učimo što je sve biljkama potrebno za uspješan rast.

Slika 3

2.1 UPOZNAVANJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Zahvaljujući provedbi aktivnosti u vrtu, učenici također upoznaju dio naše kulturne i prirodne baštine. U tu smo svrhu, uz savjete naše gošće, učenicima razredne nastave predstavili biljku lan. Učenici su putem prezentacije upoznali razvoj biljke, od primjene sjemena do konkretne uporabe i prerade. Dobili su priliku opipati sjeme, biljku, vlakno i laneno platno. Posijanim sjemenkama u ekološkom su vrtu kreirali gredicu lana koju su s radošću i zanimanjem svakodnevno promatrali. Nakon svakog postupka promatranja biljku su ilustrirali u svojim bilježnicama te su o njoj međusobno razmjenjivali zapažanja, radeći u parovima.

3. ZAKLJUČAK

Vrt je oduvijek predstavljao važan životni prostor za čovjeka jer ga povezuje s prirodom. Stoga smo željeli omogućiti učenicima da iskuse usvajanje novog znanja u kontaktu s prirodom te ujedno upoznaju način uzgoja hrane. Kako bi razumjeli i osjetili važnost prirode, zaštite okoliša i međusobne suradnje, odlučili smo im ponuditi mogućnost učenja putem kreiranja i uređivanja školskog vrta. Sudjelovanje u programu Ekoškola kao način življenja i ekološkog osvješćivanja, pružilo nam je priliku da uz pomoć otpadnog materijala uredimo svoj vrt i recikliranjem otpada kreiramo nešto novo i korisno. Jako je lijepo vidjeti kako učenici prate rast biljaka koje smo posadili. Ponosno uređuju vrt i zasađene gredice, a naročito ih veseli mogućnost uporabe začina i povrća u pripremi užine. Prednosti školskog vrta zaista su velike jer nam njegovo uređivanje omogućuje učenje na otvorenom, u prirodi, a intenzivirani su i međupredmetno povezivanje te iskustveno učenje. Naglasak je i na međusobnoj suradnji.

Uključivanjem školskog vrta u nastavni proces omogućujemo djeci stjecanje i oblikovanje novih znanja samostalnim istraživanjem. Veliku prednost podučavanja u školskom vrtu predstavljaju korištenje svih pet osjetila i povezanost s prirodom te živim bićima.

4. LITERATURA

[1.] Digitalni učni načrt. Dostupno na: <https://dun.zrss.augmentech.si/#/>

[Pristupljeno 25.2.2023.].

[2.] Dostupno na: <https://ekosola.si/> [Pristupljeno 25.2.2023.].

[3.] Leskovec, P. Šolski vrt. Diplomski naloga: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, 1992.

[4.] Robinson, C. W., Zajicek, J. M. Growing Minds: The Effects of a One-year School Garden Program on Six Constructs of Life Skills of Elementary School Children. HortTechnology srpanj–rujan 2005, 15(3).